

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain sekä eräiden koulutusta koskevien lakien muuttamisesta (luonnos 27.6.2013)

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annettua lakia, perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia.

Opiskelijavalintarekisterilakiin tehtäisiin Oppijan verkkopalveluiden käyttöönoton ensivaiheen sekä perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen yhteisten hakumenettelyiden edellyttämiä muutoksia. Opiskelijavalintarekisterilakiin lisättäisiin säännökset henkilön yksilöintiin ja tunnistamiseen tarkoitetusta

oppijanumerosta, joka annettaisiin jokaiselle henkilölle, josta tallennetaan tietoja Oppijan verkkopalveluihin.

Lisäksi opiskelijavalintarekisterilakiin ja perusopetuslakiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, jotka mahdollistaisivat perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen yhteisten hakumenettelyiden käyttöönoton myös otettaessa oppilaita perusopetuksen lisäopetukseen.

Koulutusta koskeviin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännökset oppilaaksi tai opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen antamisessa noudatettavista menettelyistä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	4
2.1 Opiskelijavalintarekisteri ja korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto	4
2.2 Perusopetuksen jälkeinen koulutus	5
2.3 Päätös opiskelijavalinnasta	6
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	7
3.1 Oppijanumero	7
3.2 Uudet yhteiset hakumenettelyt	8
3.3 Päätös opiskelijavalinnasta	8
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	9
4.1 Taloudelliset vaikutukset	9
4.2 Vaikutukset viranomaisten sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen toimintaan	9
Oppijanumero	9
Yhteiset hakumenettelyt	10
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	10
5 ASIAN VALMISTELU	10
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	12
1.1 Laki opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä	12
1.2 Perusopetuslaki	13
1.3 Lukiolaki	14
1.4 Laki ammatillisesta koulutuksesta	14
1.5 Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta	15
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	15
3 VOIMAANTULO	16
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	16
LAKIEHDOTUKSET	18
opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain muuttamisesta	18
perusopetuksesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta	20
lukiolain muuttamisesta	21
ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta	22
ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	23
LIITE	24
RINNAKKAISTEKSTI	24
opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain muuttamisesta	24

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Oppijan verkkopalvelut toteutetaan osana valtiovarainministeriön koordinoimaa sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelmaa (SADe). Oppijan verkkopalveluissa rakennetaan hallitusohjelman mukaista sähköistä sivistyskeskusta, josta löytyvät tulevaisuudessa kaikki yksityishenkilöiden sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien palvelut esiopetuksesta aikuis- ja jatkokoulutukseen asti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa Oppijan palvelukokonaisuuden johtamisesta ja resursoinnista. Opetushallitus rakentaa Oppijan palvelukokonaisuuden palveluportaalin ja vastaa palveluun tulevan koulutustiedon sekä koulutukseen hakeutumiseen ja valintaan liittyvien sähköisten palveluiden tuottamisesta. Hankekokonaisuudessa uusitaan kaikki Opetushallituksen ylläpitämät haku- ja valintajärjestelmät sekä tuotetaan uusia tieto- ja hakupalveluita. Sähköinen palvelukokonaisuus luodaan osakokonaisuuksien puitteissa vuosina 2011–2015.

Hakeutujan palveluiden ensisijaisina käyttäjinä ovat henkilöt, jotka etsivät tietoa opetuksesta tai koulutuksesta ja hakeutuvat erilaisiin koulutuksiin. Palvelukokonaisuus tulee sisältämään koulutustiedon verkkopalvelun, ilmoittautumisen esi- ja perusopetukseen sekä haku- ja valintapalvelut ammatilliseen koulutukseen, lukiokoulutukseen, perusopetuksen jälkeisiin valmistaviin koulutuksiin sekä erillishoituksella toteutettavan korkeakoulujen sähköisen hakujärjestelmän. Kokonaisuuteen sisältyy myös koulutustieto-, urasuunnittelu ja ohjaus- ja neuvontapalveluita.

Todennetun osaamisen rekisteri tulee toimimaan opetustoimialan keskeisenä tietovarastona. Todennetun osaamisen

rekisteriin kerätään julkisin varoin järjestetyn tai tuetun koulutuksen kautta saatu ja todennettu osaaminen. Rekisteri mahdollistaa eri koulutusasteiden yhteisen tietojen keräämisen ja toimittamisen keskitetyn palvelun, jolla tulevaisuudessa voidaan tuottaa opintohistoriatiedot yhdestä paikasta. Todennetun osaamisen rekisteri toteutetaan vaiheittain.

Oppijan palvelukokonaisuus kytkeytyy oleellisesti useiden hallitusohjelman kirjausten, erityisesti nuorisotakuun ja siihen liittyvän koulutustakuun toteuttamiseen. Uudistetut haku- ja opiskelijavalintapalvelut on tarkoitus ottaa käyttöön ammatillisen peruskoulutuksen osalta syksyllä 2013 toteutettavassa yhteishaussa, jossa hakeudutaan keväällä 2014 alkavaan koulutukseen. Keväällä 2014 toteutettaisiin yhteishaku syksyllä 2014 alkavaan ammatilliseen peruskoulutukseen ja lukiokoulutukseen. Tämän jälkeen seuraavaksi otettaisiin käyttöön perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku- ja opiskelijavalintapalvelut kesällä 2014 toteutettavassa haussa syksyllä 2014 alkavaan koulutukseen. Täydessä laajuudessaan haku- ja valintapalvelut tulleen ottamaan käyttöön vuoden 2014 ja 2015 aikana.

Koulutustakuun toteuttamiseksi ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishausta annettua valtioneuvoston asetusta (30/2008), jäljempänä yhteishakuasetus, on muutettu 1 päivänä tammikuuta 2013 voimaan tulleilla muutoksilla. Samalla uudistettiin myös opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa koulutuksessa annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus (4/2013). Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annettuun lakiin (1058/1998), jäljempänä opiskelijavalintarekisterilaki, sekä

perusopetuslakiin (628/1998) tarvittavat muutokset, jotta Oppijan verkkopalveluihin liittyvät perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku- ja valintapalvelut voitaisiin ottaa suunnitelmien mukaisessa laajuudessaan käyttöön kesällä 2014 toteutettavassa haussa syksyllä 2014 alkavaan koulutukseen.

2 Nykytila

2.1 Opiskelijavalintarekisteri ja korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto

Opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun voimassa olevan lain (1058/1998) nimike on muutettu 1 päivänä tammikuuta 2014 voimaan tulevalla lainmuutoksella laiksi opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä. Opiskelijavalintarekisterilakia on samaan aikaan voimaan tulevalla muutoksella muutettu myös siten, että lain 1 §:n 1 momentin mukaan rekisteri muodostuu nykyisen kolmen osarekisterin sijaan kahdesta osarekisteristä, joita ovat korkeakoulujen hakurekisteri sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteri. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan opiskelijavalintarekisteriä ylläpitää Opetushallitus. Lisäksi kyseisen koulutusmuodon järjestäjät osallistuvat edellä mainittujen osarekisterien osalta rekisterien ylläpitoon.

Opiskelijavalintarekisterin käyttötarkoituksesta säädetään lain 2 §:ssä. Vuoden 2014 alussa voimaan tulevan lainmuutoksen mukaan korkeakoulujen hakurekisteriä käytetään valittaessa opiskelijoita yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettuihin alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtaviin opintoihin ja ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tarkoitettuun ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä yliopiston ja ammattikorkeakoulun harkinnan mukaan myös muuhun korkeakoulun tarjoamaan

koulutukseen. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteriä käytetään valittaessa opiskelijoita ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), lukiolaissa (629/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitettuihin koulutuksiin ja tutkintoihin.

Lain 3 §:n mukaan opiskelijavalintarekisteriin voidaan tallentaa muun muassa hakijan nimi, henkilötunnus tai muu vastaava yksilöivä tunnistetieto, kansalaisuus, sukupuoli, äidinkieli ja tarpeelliset yhteystiedot. Rekisteriin tallennetaan myös hakijan aikaisempaa koulutusta ja suoritettuja tutkintoja koskevat tiedot, koulutukseen hakemista ja valinnan perusteita koskevat tiedot kunkin hakijan osalta sekä valinnan tulosta ja opiskelupaikan vastaanottamista koskevat tiedot. Lain 6 §:n mukaan opiskelijavalintarekisterin tiedot säilytetään viisi vuotta opiskelijavalintapäätöksen tekemisestä.

Opiskelijavalintarekisterilain 4 §:n mukaan rekisterinpitäjällä on oikeus saada koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä 3 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja

ylioppilastutkintorekisteristä, Väestötietokeskukselta, työvoimaviranomaisilta, perus- ja lisäopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä sekä kahden tai useamman yliopiston yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten. Käytännössä perus- ja lisäopetuksen järjestäjät ilmoittavat ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteriin perustiedot kaikista hakuvuoden perusopetuksen päättöluokkalaisista ja perusopetuksen lisäopetusta suorittavista henkilöistä.

Opiskelijavalintarekisteriin tallennettujen tietojen luovuttamisesta säädetään lain 5 §:ssä. Lain 3 §:n 1 ja 3 momenteissa tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi on tarpeen muun muassa yliopistoille, ammattikorkeakouluille, ammatillisen

koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille sekä kahden tai useamman yliopiston rekistereihin. Lain 5 §:n 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuja tietoja voidaan luovuttaa myös konekielisinä tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

Vuoden 2014 alussa voimaan tulevan lainmuutoksen mukaisesti opiskelijavalintarekisterilakiin lisätään uusi 1 a luku, joka sisältää säännökset korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta. Tietovaranto on tietojärjestelmä, jossa korkeakoulut säilyttävät kopiota osasta opiskelijarekisteriensä ja muiden henkilörekisteriensä tietosisällöstä. Tietovaranto ei muodosta korkeakoulujen omista henkilörekistereistä loogisesti erillistä henkilörekisteriä, vaan jokainen korkeakoulu toimii rekisterinpitäjänä oman tietovarannossa säilytetyn tietosisältönsä osalta. Tietovarannon tarkoituksena on palvella ensisijaisesti korkeakoulujen opiskelijavalintoja ja opiskelijavalinnan tietojärjestelmää sekä jatkossa mahdollisesti muita keskitettyjä hakeutujan palveluita ja kansallista todennetun osaamisen rekisteriä.

Opiskelijavalintarekisterilain vuoden 2014 alussa voimaan tulevan 6 a §:n mukaan tietovaranto toimii korkeakoulujen opiskeluoikeus-, ilmoittautumis-, tutkinto- ja opintosuoritustietojen keskitettyä säilytystä ja käyttöä varten. Tietovarantoon koetaan korkeakoulujen opiskelijatietoja sisältävien rekisterien tietosisältöä ja tietovarannon kautta tämä sisältö tarjotaan tietoturvallisesti teknisellä käyttöyhteydellä opiskelijavalintarekisterin ja korkeakoulujen yhteisten opiskelijavalintapalveluiden käyttöön. Korkeakoulu voi käyttää tietovarantoa myös muussa toiminnassaan ja luovuttaessaan tietoa viranomaisille ja muille korkeakouluille. Opetus- ja kulttuuriministeriö toimii korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon teknisenä ylläpitäjänä, mutta sillä ei ole oikeutta määrätä tietovarannossa säilytettävistä tiedoista eikä luovuttaa niitä, ellei laissa toisin säädetä.

2.2 Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Perusopetuksen päättänyt henkilö hakeutuu tyypillisesti ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun ammatilliseen perustutkintoon johtavaan peruskoulutukseen tai lukiolaissa tarkoitettuun lukiokoulutukseen. Näihin

tutkintotavoitteisiin koulutuksiin haetaan pääsääntöisesti yhteishaun kautta. Yhteishausta säädetään ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishausta annetussa valtioneuvoston asetuksessa, joka on annettu lukiolain 19 §:n 2 momentin, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 §:n 2 momentin sekä opiskelijavalintarekisterilain 1a ja 11 §:n valtuutussäännösten nojalla. Keväällä 2013 järjestetyssä yhteishaussa syksyllä 2013 alkavaan koulutukseen haki ammatilliseen peruskoulutukseen 66 900 hakijaa ja lukiokoulutukseen 32 650 hakijaa. Syksyllä 2013 alkavassa koulutuksessa on tarjolla noin 47 700 ammatillisen koulutuksen aloituspaikkaa ja 38 800 lukiokoulutuksen aloituspaikkaa.

Perusopetuksen päättänyt henkilö voi hakeutua myös erilaisiin perusopetuksen päättäneille tarkoitettuihin valmistaviin koulutuksiin, jos hän ei suoraan perusopetuksen jälkeen halua vielä siirtyä tutkintotavoitteiseen toisen asteen koulutukseen taikka jos hän ei hakeutumisesta huolimatta ole saanut opiskelupaikkaa tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Valmistavan koulutuksen vaihtoehtoja ovat esimerkiksi perusopetuksen lisäopetus eli niin sanottu ”kymppiluokka” ja erilaiset ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavat koulutukset. Valmistavien koulutusten kesto vaihtelee yhdestä lukukaudesta yhteen lukuvuoteen.

Perusopetuslaissa säädetään perusopetuksen oppimäärän suorittaneille annettavasta lisäopetuksesta. Perusopetusasetuksen (852/1998) 3 §:n mukaan lisäopetukseen voidaan ottaa oppilaaksi nuori, joka on saanut perusopetuksen päättötodistuksen samana tai edellisena vuonna. Lisäopetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan kasvua ja ehkäistä syrjäytymistä. Lisäopetuksessa opiskeli syksyllä 2011 lähes 2 300 oppilasta.

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään erilaisista valmistavista ja valmentavista koulutuksista. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 3 §:n mukaan ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen edistämiseksi ja opiskeluvalmiuksien vahvistamiseksi voidaan järjestää ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta, jota kutsutaan usein myös ”ammattistartiksi”. Vammaisille opiskelijoille voidaan järjestää valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta. Lisäksi maahanmuuttajille voidaan järjestää ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta. Lain 3 §:ssä säädetään myös muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävästä kotitalousopetuksesta, joka myös voidaan lukea ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuihin valmistaviin koulutuksiin kuuluvaksi. Syksyllä 2012 ammattistartilla opiskeli noin 1 400 opiskelijaa, vammaisille opiskelijoille tarkoitettussa valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa noin 2 800 opiskelijaa, maahanmuuttajien valmistavassa koulutuksessa noin 1 600 opiskelijaa ja kotitalousopetuksessa noin 340 opiskelijaa.

Hallitus tulee antamaan syysistuntokaudella 2013 esityksen lukiolain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta siten, että lakeihin lisättäisiin säännökset maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta. Koulutuksen tavoitteena olisi antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet lukiokoulutukseen siirtymistä varten. Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta järjestettäisiin sekä nuorille että aikuisille. Koulutus on tarkoitus aloittaa syyslukukaudella 2014.

Perusopetuksen lisäopetus ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 3 §:ssä tarkoitetut valmistavat ja valmentavat koulutukset eivät kuulu yhteishaun käyttöalaan. Oppilaat ja opiskelijat yhteishaun ulkopuolisiin koulutuksiin valitaan erillishakujen kautta, jolloin opetuksen ja koulutuksen järjestäjät määrittelevät erillishakujen aikataulut, valintaperusteet, hakulomakkeet, tarvittavat

liitteet ja muut hakemiseen liittyvät käytännöt. Hakiessaan yhteishaun ulkopuoliseen koulutukseen, hakija joutuukin erikseen selvittämään kunkin oppilaitoksen koulutustarjonnan ja hakuajat sekä toimittamaan useita erillisiä hakemuksia hakiessaan useampaan kuin yhteen oppilaitokseen.

2.3 Päätös opiskelijavalinnasta

Yhteishakuun kuuluvien koulutusten hakumenettelystä säädetään yhteishakuasetuksessa. Ammatillisen peruskoulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku toteutetaan opiskelijavalintarekisterilain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisterin avulla. Koulutuksen järjestäjät tallentavat hakurekisteriin koulutustarjontaa koskevat tiedot, opiskelijaksi ottamisen perusteet sekä muut opiskelijaksi ottamisen edellyttämät tiedot. Koulutuksen järjestäjät tallentavat hakurekisteriin myös tiedot opiskelupaikan vastaanottaneista.

Yhteishaun käyttöalaan kuuluviin koulutuksiin haetaan yhdellä hakemuksella. Opetushallitus vastaa hakemusten vastaanottamisesta, käsittelemisestä ja säilyttämisestä. Hakija voi esittää hakemuksessaan enintään viisi hakutoivetta, jotka otetaan huomioon hakijan esittämässä järjestyksessä. Yhteishaussa hakee vuosittain yli 100 000 opiskelijaa. Keskimäärin hakijat esittävät 3,4 hakutoivetta.

Hakurekisteri tuottaa koulutuksen järjestäjälle opiskelijaksi ottamista koskevan valintaesityksen. Koulutuksen järjestäjä valitsee valintaesityksen perusteella hakijan ylimmälle hakutoiveelle, johon hänen valintapisteensä riittävät. Valinnan lopputulos voi myöhemmin kuitenkin muuttua sen vuoksi, että hakija tuleeikin valituksi varasijalta ylempiin hakutoiveisiinsa.

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tai lukiolaissa taikka niiden nojalla annetuissa asetuksissa ei säädetä opiskelijavalintapäätöksen antamiseen liittyvistä menettelyistä. Käytännössä kaikille

hakijoille ilmoitetaan kirjeellä opiskelijavalinnan tuloksesta. Kirjeessä kerrotaan hakukohteittain hakijan saama pistemäärä, mahdollisen pääsy- ja soveltuvuuskokeen tulos sekä alin opiskelupaikkaan oikeuttava pistemäärä.

Oppilas- ja opiskelijavalintaa koskevan päätöksen muutoksenhausta säädetään perusopetuslain 42 §:ssä, lukiolain 34 §:ssä ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:ssä. Oppilas- tai opiskelijavalintaa koskevaan opetuksen tai koulutuksen järjestäjän päätökseen haetaan ensivaiheessa muutosta aluehallintovirastolta. Aluehallintoviraston asiassa antamasta päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen.

Yhteishaun käyttöalaan kuuluvan koulutuksen opiskelijavalinnassa on suuren päätösmäärän vuoksi muodostunut käytännöksi, että koulutuksen järjestäjä antaa kirjallisen päätöksen oikaisuvaatimus- tai valitusohjeineen vain hakijan pyynnöstä. Hakijoille lähetettävässä yhteishaun tuloksia koskevassa kirjeessä kerrotaan kuitenkin opiskelijavalintaa koskevasta muutoksenhakuprosessista ja ohjeistetaan, että oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekemiseksi hakijan on pyydettävä muutoksenhakukelpoisen päätös oppilaitoksesta. Kirjeessä ilmoitettujen valintapistemäärien ja muiden tietojen perusteella hakija voi arvioida, onko muutoksenhakukelpoisen päätöksen pyytäminen aiheellista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Oppijanumero

Oppijan verkkopalveluiden yhteydessä otetaan käyttöön oppijanumerojärjestelmä, jonka avulla palvelun kaikki käyttäjät voidaan tunnistaa ja yksilöidä. Oppijanumero annetaan henkilölle, kun häntä koskevia tietoja ensimmäisen kerran rekisteröidään Oppijan verkkopalvelun järjestelmiin. Ensivaiheessa oppijanumeroa käytetään henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin Oppijan verkkopalveluiden kokonaisuuteen

kuuluviissa opiskelijavalintarekistereissä. Kerran annettu oppijanumero on pysyvä.

Oppijanumero on osa kansainvälistä OID (object identifier) -koodistoa, joka perustuu kansainvälisten standardoimisjärjestöjen standardeihin. Suomessa OID-koodistoa hallinnoi Suomen Standardoimisliitto SFS ry. Oppijanumero on 11 merkinen satunnaisluku välillä 10 000 000 000–99 999 999 999, jonka viimeinen merkki on tarkistusmerkki.

Mahdollisia numeroyhdistelmiä eli eri oppijanumeroita tulee olemaan yhdeksän miljardia. Oppijanumeroiden määrittelyssä ei käytetä juoksevaa numerointia.

Oppijanumero ei ole perustuslain (731/1999) 10 §:n yksityisyyden suojan piiriin kuuluva henkilötieto, sillä siihen ei sisälly mitään henkilötunnuksen tapaista syntymäaikaa tai sukupuolta ilmaisevaa tietoa taikka tietoa kansallisuudesta tai etnisyydestä. Oppijanumeron voidaankin katsoa olevan turvallisempi yksilöintikeino kuin henkilötunnus.

Pelkästä oppijanumerosta voi päätellä ainoastaan sen, että henkilöstä on joskus hänen elämänsä aikana tallennettu tietoja Oppijan verkkopalveluun.

Tulevaisuudessa jokaisella suomalaisessa oppilaitoksessa opiskelleella tai suomalaisen oppilaitokseen opiskelijaksi hakeutuneella henkilöllä, josta on tallennettu tietoja Oppijan verkkopalveluun, tulee olemaan oppijanumero. Oppijanumeron laajan käyttöalan vuoksi on perusteltua, että oppijanumeron antamisesta ja käyttötarkoituksesta säädettäisiin lain tasolla, vaikka kyseessä ei olekaan yksityisyydensuojan piiriin kuuluva henkilötieto.

Oppijanumerosta ehdotetaan säädettäväksi opiskelijavalintarekisteristä, valtakunnallisesta korkeakoulujen tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetussa laissa. Oppijanumero olisi yksi opiskelijavalintarekisteriin tallennettava tieto, joten siihen sovellettaisiin opiskelijavalintarekisterin tietojen käyttötarkoitusta ja tietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä. Opiskelijavalintarekisterin muista tiedoista

poiketen tieto annetusta oppijanumerosta tulisi kuitenkin säilyttää pysyvästi.

Oppijanumero otettaisiin ensimmäisen kerran käyttöön toisen asteen yhteishaussa syksyllä 2013. Korkeakoulujen osalta oppijanumero otettaisiin käyttöön syksyllä 2014 järjestettävässä yhteishaussa otettaessa opiskelijoita keväällä 2015 alkavaan koulutukseen.

3.2 Uudet yhteiset hakumenettelyt

Oppijan verkkopalveluiden puitteissa on tarkoitus koota kattavasti yhteen tietoa eri oppilaitosten koulutustarjonnasta. Samassa yhteydessä myös ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun ulkopuolisissa koulutuksissa on suunniteltu otettavan käyttöön yhteishaun kaltaisia menettelytapoja. Haut olisivat kuitenkin varsinaisesta yhteishausta erillisiä hakuja.

Yhteisiä hakumenettelyitä otettaisiin ensi vaiheessa käyttöön eräissä perusopetuksen jälkeisissä valmistavissa koulutuksissa. Yhteisten hakumenettelyiden piiriin kuuluisi syksyllä 2014 alkavan koulutuksen osalta perusopetuksen lisäopetus, ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus, maahanmuuttajille tarkoitettu ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus sekä maahanmuuttajille ja muille vieraskielisille tarkoitettu lukiokoulutukseen valmistava koulutus.

Yhteinen haku edellä mainittuihin koulutuksiin järjestettäisiin ensimmäisen kerran kesällä 2014. Tarkoituksena on, että perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku järjestettäisiin vasta yhteishaun valintatulosten julkistamisen jälkeen. Näin ollen opiskelija voisi hakeutua ensin yhteishaussa tutkintotavoitteiseen koulutukseen. Jos hakija ei saisi yhteishaussa tavoittelemaansa koulutuspaikkaa, hän voisi yhteishaun tulosten julkistamisen jälkeen hakeutua opiskeluvaihtoihin parantaviin erilaisiin valmistaviin koulutuksiin yhteisten hakumenettelyiden kautta.

Yhteisten hakumenettelyiden tavoitteena on yksinkertaistaa ja selkeyttää oppilas- ja opiskelijavalintaan liittyviä menettelyitä sekä opiskelijaksi hakeutuvan henkilön että opetuksen ja koulutuksen järjestäjän

kannalta. Keskitettyä tietoa yhteishaun ulkopuolista koulutuksista ja niiden hakuajoista ei tällä hetkellä ole helposti saatavissa. Oppijan verkkopalveluissa tieto koulutustarjonnasta olisi kuitenkin saatavilla yhdessä paikassa, ja yhteisten hakumenettelyiden avulla henkilö voisi hakea eri oppilaitoksissa järjestettäviin perusopetuksen jälkeisiin valmistaviin koulutuksiin yhdellä hakemuksella saman hakuajan puitteissa. Yhteisiä hakumenettelyitä lukuun ottamatta perusopetuksen lisäopetuksen ja perusopetuksen jälkeisten muiden valmistavien koulutusten oppilas- ja opiskelijavalinnan perusteita ei ehdoteta muutoin muutettavaksi tai yhtenäistettäväksi.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 §:n 2 momentin mukaan hakumenettelyistä on voimassa, mitä siitä asetuksella säädetään tai sen nojalla tarvittaessa määrätään. Vastaavasti lukiolain 19 §:n 2 momentin mukaan hakumenettelyistä lukiokoulutukseen säädetään erikseen. Sen sijaan perusopetuslakiin ei sisälly vastaavaa valtuutusta, jonka perusteella hakumenettelyistä voitaisiin säätää asetuksella. Perusopetuslakiin ehdotetaan lisättäväksi valtuutussäännös, joka säätää lisäopetuksen hakumenettelyistä valtioneuvoston asetuksella, jotta myös perusopetuksen lisäopetus voisi tulla yhteisten hakumenettelyiden piiriin.

Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku on tarkoitus toteuttaa opiskelijavalintarekisterilaissa tarkoitettua ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisterin avulla. Opiskelijavalintarekisterilakiin ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat muutokset, jotta valintarekisteriä voitaisiin käyttää myös otettaessa oppilaita perusopetuksen lisäopetukseen.

3.3 Päätös opiskelijavalinnasta

Yhteishaussa käytetty opiskelijavalinnan päätöksentekomenettely on osoittautunut käytännössä toimivaksi. Hakija saa kirjeellä

tiedon opiskelijavalinnan tuloksesta, saamistaan valintapisteistä sekä hyväksytyn pistemäärän rajasta. Muutoksenhakukelpoisen päätöksen antaminen vain hakijan pyynnöstä on perusteltua ottaen huomioon opiskelijavalintapäätösten suuri lukumäärä ja valintaprosessiin liittyvät muut erityispiirteet.

Esityksessä ehdotetaan, että koulutusta koskeviin lakeihin lisättäisiin opiskelijavalinnan päätöksenantomenettelyä koskevat säännökset. Ehdotettu päätöksenantomenettely olisi nykyisen yhteishaussa käytetyn menettelyn mukainen. Menettelyn kirjaaminen lakiin vahvistaisi opiskelijan oikeusturvaa ja selkeyttäisi käytäntöä suhteessa hallintolain (434/2003) mukaisiin päätöksen antamista koskeviin säädöksiin.

Ehdotettu sääntely poikkeaisi jonkin verran hallintolain päätöksen antamista ja muutoksenhakukelpoisuutta koskevista säännöksistä. Säännöksen mukainen päätöksenantomenettely koskisi ensisijaisesti yhteishaussa ja uusissa yhteisissä hakumenettelyissä mukana olevaa koulutusta eli niitä koulutuksia, joissa oppilas- ja opiskelijavalinta suoritetaan käyttäen opiskelijavalintarekisterilaissa tarkoitettua hakurekisteriä. Erillis- ja lisähauissa on yleensä tarkoituksenmukaisempaa käyttää hallintolain mukaista päätöksenantomenettelyä ja antaa hakijalle suoraan muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaisista uusista hakumenettelyistä aiheutuvat muutokset opiskelijavalintarekisteriin sisältyvät Oppijan verkkopalvelut -hankkeessa rakennettavien palveluiden kokonaiskustannuksiin. Oppijan verkkopalvelukokonaisuuden kokonaislaajuus on valtiovarainministeriön vuonna 2011 tekemän hankkeen käynnistyspäätöksen mukaan 13,1 miljoonaa euroa.

Esityksellä ei olisi taloudellisia vaikutuksia opetuksen ja koulutuksen järjestäjien toimintaan.

4.2 Vaikutukset viranomaisten sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen toimintaan

Oppijanumero

Esityksen mukainen oppijanumero annettaisiin henkilölle, kun häntä koskevia tietoja ensimmäisen kerran rekisteröidään Oppijan verkkopalvelun järjestelmiin. Oppijanumero otettaisiin ensimmäisen kerran käyttöön toisen asteen yhteishaussa syksyllä 2013. Korkeakoulujen osalta oppijanumero otettaisiin käyttöön syksyllä 2014 järjestettävässä yhteishaussa otettaessa opiskelijoita keväällä 2015 alkavaan koulutukseen.

Oppijanumeroa käytettäisiin henkilön tunnistamisessa ja yksilöimisessä käsiteltäessä tietoja opiskelijavalintarekisterissä. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä korkeakoulut saisivat tiedon henkilölle annetusta oppijanumerosta, kun opiskelijavalintarekisteristä luovutetaan tietoja oppilaitokselle tai korkeakoululle. Tarkoituksena olisi, että oppilaitokset ja korkeakoulut käyttäisivät tiedossaan olevaa oppijanumeroa henkilön yksilöintiin toimittaessaan tietoja opiskelijavalintarekisteriin. Oppijanumero voitaisiin tallentaa myös korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon ja käyttää oppijanumeroa tunnisteena siirrettäessä henkilön tietoja tietovarannosta opiskelijavalintarekisteriin.

Henkilö voitaisiin jatkossakin tarvittaessa tunnistaa opiskelijavalintarekisterissä myös pelkän henkilötunnuksen perusteella. Oppijanumeron käyttäminen soveltuisi kuitenkin erityisen hyvin sellaisten henkilöiden tunnistamiseen ja yksilöintiin, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta.

Oppilaitos tai korkeakoulu voisi halutessaan käyttää oppijanumeroa henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin myös sisäisessä toiminnassaan. Ensivaiheessa oppijanumeroita annettaisiin vain koulutukseen hakeutuille henkilöille tai

valituksi tulleille opiskelijoille, joita koskevia tietoja tallennetaan Oppijan verkkopalveluiden yhteydessä ylläpidettävään opiskelijavalintarekisteriin. Oppijanumeron käyttöönottovaiheessa kaikilla opiskelijoilla ei siis vielä olisi oppijanumeroa, mutta pidemmällä aikavälillä oppijanumero voisi korvata myös oppilaitosten sisäiset opiskelijanumerot.

Erityisesti korkeakoulut eivät järjestä kaikkia opiskelijavalintojaan Opetushallituksen palveluita hyödyntäen. Oppijanumeron laaja käyttöönotto korkeakouluissa korkeakoulukohtaiset opiskelijanumerot korvaavana tunnisteena edellyttäisikin esimerkiksi rajapinnan kautta käytettävää palvelua, jonka kautta korkeakoulut voisivat pyytää kaikille opiskelijoilleen oppijanumeron. Tällaista palvelua ei ole suunniteltu otettavaksi käyttöön vielä tässä vaiheessa.

Yhteiset hakumenettelyt

Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen yhteiset hakumenettelyt lisäisivät opiskelijavalintaan liittyvää työmäärää Opetushallituksessa. Yhteishaun lisäksi Opetushallituksen ylläpitämän opiskelijavalintarekisterin avulla suoritettaisiin oppilas- ja opiskelijavalinta myös perusopetuksen jälkeisiin valmistaviin koulutuksiin.

Oppilas- ja opiskelijavalinta on jo nyt opetuksen ja koulutuksen järjestäjien tehtävänä. Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen yhteiset hakumenettelyt muuttaisivat jossain määrin opetuksen ja koulutuksen järjestäjien oppilas- ja opiskelijavalinnan toimintatapoja. Valintoihin liittyvän hallinnollisen työn määrän ei arvioida kuitenkaan kokonaisuutena lisääntyvän. Ehdotetut muutokset selkeyttäisivät ja yhtenäistäisivät oppilas- ja opiskelijavalintaan liittyviä käytäntöjä.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Oppijanumero toteutetaan teknisesti siten, että oppijan verkkopalvelussa määritellyn oppijanumeron kautta henkilö voitaisiin

yksilöidä myös valtakunnallisesti ja jopa kansainvälisesti. Ensivaiheessa oppijanumeroa käytettäisiin henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin Oppijan verkkopalveluiden kokonaisuuteen kuuluvissa opiskelijavalintapalveluissa. Myöhemmin rakentuvan todennetun osaamisen rekisterin myötä oppijanumerolla yksilöitäisiin myös henkilöstä todennetun osaamisen rekisteriin sekä korkeakoulujen tietovarantoon tallennettavia tietoja.

Tulevaisuudessa oppijanumerolla olisi tiedon keräämisessä keskeinen merkitys, koska todennetun osaamisen rekisterin myötä kaikki henkilön opiskeluhistoriaa koskeva tieto tallennettaisiin yhteen paikkaan. Valtakunnallisen tason oppijanumeron avulla olisi esimerkiksi helpompi yhdistää eri oppilaitoksissa tehtyjä suorituksia samaan tutkintasuorituskokonaisuuteen.

Oppijanumerolla on merkitystä myös SAdi-ohjelman päätavoitteiden saavuttamisessa, koska oppijanumero tulee olemaan tärkeä väline opiskelijaliikkuvuuden edistämiseksi.

Yhteisten hakumenettelyiden tavoitteena on yksinkertaistaa opiskelijavalintaan liittyviä menettelyitä sekä opiskelijaksi hakeutuvan henkilön että opetuksen ja koulutuksen järjestäjän kannalta. Opiskelijavalintaa koskevien päätöksentekomenettelyiden kirjaaminen lakiin puolestaan selkeyttäisi käytäntöjä ja vahvistaisi opiskelijan oikeusturvan toteutumista opiskelijavalintaa koskevan mahdollisen muutoksenhakuprosessin yhteydessä.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.

Opetushallituksen tietosuojavaalutetun toimiston välisestä Oppijan verkkopalveluun liittyvästä kokouksesta on laadittu kokousmuistio (Tietosuojavaalutetun toimisto dnro 2225/06/2012, 12.9.2012). Kokouksen aiheena oli muun muassa palveluun tunnistautuminen, käyttäjien yksilöinti ja käyttöoikeushallinta. Kokousmuistion mukaan tietosuojavaalutettu ei nähnyt

henkilötietolain 13 §:n kannalta estettä Oppijan verkkopalveluiden käyttöoikeuksien hallinnassa. Oppijanumero yhdistyy käyttöoikeushallinnassa henkilötunnukseen. Tietosuojavaltuutettu on kokousmuistiossa pyytänyt kuitenkin harkitsemaan, pitäisikö oppijanumeron antamisesta säätää laissa.

Hallituksen esityksen luonnoksesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, aluehallintovirastoilta, yliopistoilta ja ammattikorkeakouluilta, eräiltä opetuksen ja koulutuksen järjestäjiltä sekä keskeisiltä sidosryhmätahoilta.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunta on hyväksynyt täysistunnossaan 18.6.2013 hallituksen esityksessä laeiksi yliopistolain 36 ja 38 §:n, ammattikorkeakoululain sekä opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain muuttamisesta (HE 44/2012 vp) ehdotetut muutokset opiskelijavalintarekisterilakiin. Hallituksen esityksen mukaan lakimuutos olisi tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Hyväksytyt lakimuutokset koskevat osittain samoja lainkohtia, joita ehdotetaan muutettavaksi myös tässä hallituksen esityksessä. Tämän hallituksen esityksen luonnoksen valmistelussa on oletettu, että eduskunnan hyväksymät opiskelijavalintarekisterilain muutokset tultaisiin vahvistamaan eduskunnan hyväksymässä muodossa ennen tämän hallituksen esityksen antamista ja muutokset tulisivat voimaan hallituksen esityksen mukaisesti 1 päivänä tammikuuta 2014.

Hallitus tulee antamaan syysistuntokaudella 2013 eduskunnan käsiteltäväksi esityksen lukiolain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta siten, että lakeihin lisättäisiin säännöksen maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta. Kyseinen hallituksen esitys ja siinä esitetyt muutokset tulee huomioida tämän hallituksen esityksen käsittelyssä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä

1 §. Rekisteri ja rekisterinpitäjä. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisen osarekisterin nimi ehdotetaan muutettavaksi ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja muun perusopetuksen jälkeisen koulutuksen rekisteriksi. Nimenmuutoksella otettaisiin huomioon, että uusien yhteisten hakumenettelyiden käyttöönoton jälkeen kyseisen osarekisterin avulla valittaisiin oppilaita ja opiskelijoita myös perusopetuslaissa tarkoitettuun lisäopetukseen sekä muihin valmistaviin ja valmentaviin perusopetuksen jälkeisiin koulutuksiin.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että uusien yhteisten hakumenettelyiden käyttöönoton myötä myös perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjät osallistuisivat 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun osarekisterin ylläpitoon. Ylläpitoon osallistuminen tarkoittaisi käytännössä sitä, että perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjien tulisi ilmoittaa opiskelijavalintarekisteriin opiskelijavalinnassa tarvittavat tiedot.

Voimassa olevan 1 a §:n 2 momentin mukaan rekisterinpitäjän tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Näistä tehtävistä on säädetty ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishausta annetulla valtioneuvoston asetuksella. Asetukseen lisättäisiin säännökset siitä, mitä tietoja yhteisissä hakumenettelyissä mukana oleva opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa opiskelijavalintarekisteriin. Asetukseen ehdotettua sääntelyä on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen luvussa 2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.

2 §. Käyttötarkoitus. Opiskelijavalintarekisterin osarekistereiden

käyttötarkoituksia sääntelevän pykälän 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan huomioitavaksi 1 §:n 1 momentin 2 kohtaan ehdotettu osarekisterin nimenmuutos. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ja 2 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että uusien yhteisten hakumenettelyiden käyttöönoton myötä opiskelijavalintarekisteriä ja edellä mainittua osarekisteriä käytettäisiin myös valittaessa oppilaita perusopetuslaissa tarkoitettuun lisäopetukseen.

3 §. Tietosisältö. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 1 a kohta, jonka mukaan opiskelijavalintarekisteriin voitaisiin tallentaa hakijalle annettu oppijanumero. Oppijanumeron antamisesta säädetttäisiin lakiin ehdotetussa uudessa 3 a §:ssä.

3 a §. Oppijanumeron antaminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a §, jossa säädetttäisiin oppijanumeron antamisesta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan jokaiselle henkilölle, jota koskevia tietoja rekisteröitäisiin opiskelijavalintarekisteriin, annettaisiin yksilöivä 11 numerosta muodostettava tunnus eli oppijanumero. Oppijanumero annettaisiin, kun henkilöä koskevia tietoja ensimmäisen kerran rekisteröitäisiin opiskelijavalintarekisteriin.

Oppijanumeron antaminen tapahtuisi pääsääntöisesti silloin, kun henkilö ensimmäisen kerran hakeutuu opiskelijaksi suomalaiseen oppilaitokseen Oppijan verkkopalvelujen hakujärjestelmän kautta. Oppijanumero annettaisiin myös kaikille perusopetuksen päättävälle, joiden perustietoja toimitetaan opiskelijavalintarekisteriin. Jos henkilö on tullut valituksi oppilaitokseen muutoin kuin opiskelijavalintarekisterin kautta suoritettussa valinnassa eikä hänellä vielä ole oppijanumeroa, oppijanumero annettaisiin, kun henkilöä koskevia valintatietoja ensimmäisen kerran tallennetaan Oppijan verkkopalveluun.

Oppijanumero voidaan tietojärjestelmässä määritellä henkilölle ensimmäisen kerran

myös silloin, kun hänelle kirjataan virkailijana tai muuna työntekijänä tunnus ja käyttöoikeus Oppijan verkkopalveluun. Näin annettua oppijanumeroa ei kuitenkaan tallennettaisi tässä vaiheessa opiskelijavalintarekisteriin. Jos henkilö myöhemmin hakeutuu opiskelijaksi tai hänestä muutoin tallennetaan tietoja opiskelijavalintarekisteriin, ei hänelle kuitenkaan annettaisi uutta oppijanumeroa, vaan aiemmin annettu oppijanumero tallennettaisiin opiskelijavalintarekisteriin.

Pykälän 2 momentin mukaan oppijanumero olisi pysyvä. Kullakin henkilöllä voisi olla vain yksi oppijanumero. Henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin käytettäisiin henkilötunnusta tai vastaavaa yksilöivää tunnistetietoa. Järjestelmään kirjautumisen yhteydessä tunnistetiedon perusteella tarkistettaisiin, onko kyseiselle henkilölle jo annettu oppijanumero. Kerran annettu oppijanumero olisi käytössä aina, kun kyseisestä henkilöstä tallennetaan uusia tietoja opiskelijavalintarekisteriin.

Opetushallitus rekisterin ylläpitäjänä vastaisi henkilön tunnistamisesta ja yksilöinnistä sekä rekisteritietojen korjauksesta. Yksilöinnissä käytettäisiin pääsääntöisesti suomalaista henkilötunnusta. Henkilötunnus yksilöisi henkilön järjestelmässä ja samalla tarkistettaisiin, onko henkilölle jo annettu Oppijan verkkopalveluissa oppijanumero. Jos tietoja ei toimiteta henkilötunnusta käyttäen, virkailijan tulisi tunnistaa ja yksilöidä henkilö selvittämällä henkilötunnus.

Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, virkailijan tulisi suorittaa tunnistaminen ja yksilöinti muiden tunnistetietojen avulla. Yksilöinnissä käytettäisiin tällöin esimerkiksi ulkomaalaisen henkilön kansallisia tunnuksia, nimeä, syntymäaikaa ja -paikkaa tai osoitetietoja. Samalla tulisi selvittää, onko henkilölle jo annettu oppijanumero. Kerran annettu oppijanumero ratkaisisi jatkossa yksilöintiongelman niiden opiskelijaksi hakijoiden osalta, joilla ei vielä hakeutumisvaiheessa tai opintojen alkaessa ole suomalaista henkilötunnusta.

3 b §. *Oppijanumero käyttötarkoitus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 b §,

jossa säädettäisiin oppijanumeron käyttötarkoituksista. Ehdotetun säännöksen mukaan oppijanumeroa käytettäisiin opiskelijavalintarekisterissä henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa opiskelijavalintarekisterilain mukaisia tietoja. Oppijanumeron käyttöä on selostettu tarkemmin hallituksen esityksen jaksossa 4.2.

5 §. *Tietojen luovuttaminen.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että uusien yhteisten hakumenettelyiden käyttöönoton jälkeen myös perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjille voitaisiin luovuttaa salassapitosäännösten estämättä lain 3 §:n 1 ja 3 momenteissa tarkoitettuja opiskelijavalinnassa tarvittavia opiskelijavalintarekisteriin tallennettuja tietoja.

6 §. *Tietojen säilytysaika.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin oppijanumeron sekä sen perusteena olevien yksilöivien tunnistetietojen säilytysajasta. Koska oppijanumero on pysyvä ja se annetaan kullekin henkilölle vain kerran, tulisi oppijanumero ja sen perusteena olevat tunnistetiedot säilyttää pysyvästi. Oppijanumeron perusteena olevia tunnistetietoja ovat henkilön nimi ja henkilötunnus tai muu vastaava yksilöivä tunnistetieto, jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta.

1.2 Perusopetuslaki

28 §. *Koulutuspaikka.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin valtuudesta säätää perusopetuksen lisäopetuksen hakumenettelyistä valtioneuvoston asetuksella. Valtuutussäännöksen nojalla olisi tarkoitus säätää perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen yhteisistä hakumenettelyistä. Asetukseen ehdotettua sääntelyä on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen luvussa 2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.

28 a §. *Päätös lisäopetuksen oppilaaksi ottamisesta.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi

uusi pykälä, jossa säädettäisiin lisäopetuksen oppilaaksi ottamista koskevan päätöksen antamisesta. Vastaava säännös olisi lukiolain uudessa 19 a §:ssä ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudessa 26 a §:ssä. Säännöstä on perusteltu tarkemmin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 a §:n yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

Ehdotettu säännös koskisi perusopetuksen osalta ainoastaan lisäopetuksen oppilaaksi ottamista, koska lisäopetuksen oppilasvalinta suoritetaan käyttäen opiskelijavalintarekisterilaissa tarkoitettua hakurekisteriä. Muun perusopetuslain mukaisen opetuksen oppilasvalinnassa tulisi nykytilaa vastaavasti noudattaa hallintolain mukaista päätöksenantomenettelyä.

1.3 Lukiolaki

19 a §. Päätös opiskelijaksi ottamisesta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen antamisesta. Vastaava säännös olisi perusopetuslain uudessa 28 a §:ssä ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudessa 26 a §:ssä. Säännöstä on perusteltu tarkemmin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 a §:n yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

1.4 Laki ammatillisesta koulutuksesta

26 a §. Päätös opiskelijaksi ottamisesta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen antamisesta. Vastaava säännös olisi perusopetuslain uudessa 28 a §:ssä ja lukiolain uudessa 19 a §:ssä.

Ehdotettu päätöksenantomenettelyä koskeva säännös ei olisi pakottava. Säännöksen mukainen päätöksenantomenettely koskisi käytännössä niitä koulutuksia, joissa opiskelijavalinta suoritetaan käyttäen opiskelijavalintarekisterilaissa tarkoitettua hakurekisteriä. Menettelyä voitaisiin kuitenkin käyttää myös muilla tavoin suoritettavassa opiskelijavalinnassa, jos koulutuksen järjestäjä katsoo kyseisen menettelyn käyttämisen

tarkoituksenmukaiseksi. Erillis- ja lisähauissa käytettäisiin kuitenkin pääsääntöisesti hallintolain mukaista päätöksenantomenettelyä ja annettaisiin hakijalle suoraan muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin opiskelijavalinnan tulosten ilmoittamisessa noudatettavasta menettelystä. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijavalinnan tuloksesta voitaisiin ilmoittaa hakijalle postitse kirjeellä. Ilmoituksen toimittamisessa käytettäisiin hallintolain säännösten mukaisesti tavallista tiedoksiantoa.

Selkeyden vuoksi säännöksessä todettaisiin nimenomaisesti, ettei ilmoitus ole valituskelpoinen päätös. Kyseessä ei olisi kuitenkaan valituskielto, sillä pykälän 2 momentissa säädettäisiin menettelystä, jonka mukaisesti hakija voisi pyytää koulutuksen järjestäjältä muutoksenhakukelpoisen päätöksen. Hakijalla olisi siis aina mahdollisuus saattaa opiskelijavalintaa koskeva päätös toimivaltaisten muutoksenhakuviranomaisten tutkittavaksi.

Ehdotetun 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi antaa asiassa kirjallinen päätös muutoksenhakuohjeineen, jos hakija sitä pyytää. Hakijan tulisi pyytää päätöksen antamista kirjallisesti tai suullisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedoksi ilmoituksen opiskelijavalinnan tuloksesta. Suullisesti tehtävän pyynnön mahdollisuus joustavoitaisi menettelyä hakijan kannalta, koska hakija voisi pyytää muutoksenhakukelpoista päätöstä esimerkiksi puhelimitse.

Opiskelijavalintaa koskevaan asiaan on tärkeää saada mahdollisimman pian lainvoimainen ratkaisu. Muutoksenhakukelpoista päätöstä koskevan pyynnön tekemiselle on tarpeen asettaa määräaika, koska ei ole tarkoituksenmukaista, että hakija voisi vielä useita kuukausia opintojen alkamisen jälkeen käynnistää opiskelijavalintaa koskevan muutoksenhakuprosessin. Jos hakija ei ole määräajassa pyytänyt muutoksenhakukelpoista päätöstä, opiskelijavalintaa koskevan päätöksen katsotaan tulleen lainvoimaiseksi.

Tiedoksisaantijankohdan määrittelyssä noudatettaisiin hallintolain 59 §:n 2 momenttia, jonka mukaan vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Pykälän 3 momentissa olisi informatiivinen säännös, jonka mukaan pykälässä tarkoitettussa päätöksenantomenettelyssä noudatettaisiin muutoin, mitä hallintolaissa säädetään. Hallintolain mukaisesti koulutuksen järjestäjän tulisi käsitellä asia eli antaa kirjallinen päätös muutoksenhakuohjeineen opiskelijan pyynnön perusteella ilman aiheetonta viivytystä.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:n 3 momentin mukaan opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen haetaan oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Mainitun pykälän 4 momentin mukaan aluehallintoviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

1.5 Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta

11 §. *Opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva viittaussäännös.* Lain 11 §:n viittaussäännökseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a kohta. Ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun koulutukseen sovellettaisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 a §:n säännöksiä opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen antamisesta.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu koulutus ei toistaiseksi ole mukana yhteishaussa eikä yhteisissä hakumenettelyissä. Olisi kuitenkin johdonmukaista, että myös ammatillisessa aikuiskoulutuksessa olisi mahdollisuus käyttää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain kanssa yhteneviä opiskelijavalinnan päätöksentekoa koskevia menettelyitä.

Opiskelijavalintarekisterilain mukaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteriä voidaan käyttää myös valittaessa opiskelijoita ammatillisesta aikuiskoulutuslaista tarkoitettuihin koulutuksiin ja tutkintoihin.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Uusista yhteisistä hakumenettelyistä säädettäisiin lukiolain 19 §:n 2 momentin, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 §:n 2 momentin sekä perusopetuslain 28 §:n 3 momenttiin ehdotetun valtuutussäännösten nojalla valtioneuvoston asetuksella. Hakumenettelyitä koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishausta annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku toteutettaisiin opiskelijavalintarekisterilaissa tarkoitettun ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisterin avulla. Esityksessä ehdotetaan, että kyseisen hakurekisterin nimi muutettaisiin ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja muun perusopetuksen jälkeisen koulutuksen hakurekisteriksi.

Yhteishaun tapaan yhteisissä hauissa noudatettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamia hakuajoja sekä opiskelijavalintarekisteriin ilmoitettavien tietojen osalta Opetushallituksen määrittelemiä aikatauluja. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjien tulisi tallentaa koulutustarjontaa koskevat tiedot hakurekisteriin.

Yhteisissä hakumenettelyissä mukana oleviin koulutuksiin haettaisiin yhdellä hakemuksella, jossa hakija voisi ilmoittaa kolme hakutoivetta. Opiskelijavalinnassa hakutoiveet otettaisiin huomioon hakijan esittämässä järjestyksessä. Opetushallitus vastaisi hakuun kuuluvien hakemusten vastaanottamisesta, käsittelemisestä ja säilyttämisestä.

Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haut poikkeaisivat varsinaisesta yhteishausta siinä, että opiskelijavalintaa ei suoritettaisi valintapisteiden tai muiden

yhteisten valintaperusteiden perusteella. Kukin opetuksen ja koulutuksen järjestäjä päättäisi oppilaiden ja opiskelijoiden valintaperusteista itsenäisesti ja suorittaisi alustavan oppilas- ja opiskelijavalinnan erillisvalintojen tapaan. Opetuksen tai koulutuksen järjestäjä ei kuitenkaan vielä tässä vaiheessa ilmoittaisi valinnan tuloksesta hakijalle, vaan toimittaisi opiskelijavalintarekisteriin tiedot valittavaksi esitettävistä, varasijalla olevista ja hylätyistä hakijoista. Näiden tietojen ja hakijoiden hakutoivejärjestyksen perusteella opiskelijavalintarekisterissä suoritettaisiin oppilas- ja opiskelijapaikkojen sijoittelu.

Yhteishaun tapaan opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle tuotettaisiin hakurekisterissä valintaesitys hakijan valitsemisesta ylimpään hakutoiveeseen, johon hänet on merkitty hyväksytyksi. Vasta tämän jälkeen valinnan tuloksista ilmoitettaisiin hakijoille. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjien tulisi lopullisen oppilas- ja opiskelijavalinnan jälkeen toimittaa opiskelijavalintarekisteriin tiedot opiskelupaikan vastaanottaneista.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen yhteisiä hakumenettelyitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran 1 päivänä elokuuta 2014 tai sen jälkeen alkavaan koulutukseen eli käytännössä kesällä 2014 suoritettavassa oppilas- ja opiskelijavalinnassa.

Lakiin ehdotetun 3 a §:n mukaan oppijanumero annetaan henkilölle, kun häntä koskevia tietoja ensimmäisen kerran rekisteröidään opiskelijavalintarekisteriin. Käytännössä oppijanumero otetaan ensimmäisen kerran käyttöön syksyllä 2013 toteutettavassa ammatillisen koulutuksen yhteishaussa, joka koskee keväällä 2014 alkavaa koulutusta.

Oppijanumeroita ole tarkoitus antaa kaikille sellaisille henkilöille, joita koskevia tietoja on ennen oppijanumeron käyttöönottoa tallennettuna opiskelijavalintarekisterilaissa tarkoitettuun valintarekisteriin. Selkeyden vuoksi lakiin

ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan oppijanumero annettaisiin henkilölle ja tallennettaisiin opiskelijavalintarekisteriin, kun henkilöstä ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen rekisteröidään tietoja opiskelijavalintarekisteriin.

Oppijanumero otetaan käyttöön Oppijan verkkopalveluiden haku- ja valintapalveluiden käyttöönoton yhteydessä eli ensimmäisen kerran syksyllä 2013 toteutettavassa yhteishaussa. Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan säädettäväksi lain soveltamisesta myös sellaisiin hakijoihin, jotka ennen lain ehdotettua voimaantuloa hakevat lain voimaantulon jälkeen eli 1 päivänä tammikuuta 2014 tai myöhemmin alkavaan koulutukseen. Säännöksen perusteella oppijanumero voitaisiin antaa ja tallentaa opiskelijavalintarekisteriin myös sellaisille henkilöille, joita koskevia tietoja rekisteröidään opiskelijavalintarekisteriin syksyllä 2013 toteutettavassa yhteishaussa, joka koskee opiskelijavalintaa keväällä 2014 alkavaan koulutukseen.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 10 § turvaa yksityisyyden suojan perusoikeutena jokaiselle. Pykälän mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 14/1998 vp) todennut, että henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö ja niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus, tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla. Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 12/2000 vp).

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opiskelijavalintarekisterilakia, jossa säädetään henkilötietojen

rekisteröinnistä.

Opiskelijavalintarekisterilakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset oppijanumerosta sekä muutettavaksi lakia siten, että opiskelijavalintarekisteriä voitaisiin käyttää myös otettaessa oppilaita perusopetuksen jälkeiseen lisäopetukseen. Perusopetuksen lisäopetuksen hakijoista rekisteröitävien tietojen tietosisältö, käyttötarkoitus, tietojen luovuttaminen ja säilytysaika vastaisivat opiskelijavalintarekisterilain voimassa olevaa sääntelyä.

Opiskelijavalintarekisteriin tallennettavien tietojen säilytysajaksi on säädetty viisi vuotta opiskelijavalintapäätöksen tekemisestä lukien. Oppijanumero ehdotetaan kuitenkin säilytettäväksi pysyvästi. Oppijanumero ei itsessään ole perustuslain 10 §:n yksityisyyden suojan piiriin kuuluva henkilötieto, mutta samassa yhteydessä tulisi pidentää myös oppijanumeron yksilöivien tunnistetietojen säilytysaikaa. Oppijanumeron perusteena olevia tunnistetietoja ovat henkilön nimi ja henkilötunnus tai muu vastaava yksilöivä tunnistetieto, jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta. Pelkästä oppijanumeron

olemassa olosta ja sen perusteena olleista tunnistetiedoista voi päätellä ainoastaan sen, että henkilöstä on joskus hänen elämänsä aikana tallennettu tietoja Oppijan verkkopalveluun.

Perusopetuslakiin, lukiolakiin, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen antamisesta. Säännös ei merkitse rajoitusta perustuslain 21 §:ssä säädettyyn yksilön oikeuteen saada oikeuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Lakiehdotukset ovat hallituksen käsityksen mukaan henkilötietojen suojaa koskevan perustuslain 10 §:n ja oikeussuojaa koskevan 21 §:n kannalta ongelmattomia. Hallituksen käsityksen mukaan esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

**opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja
ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain (1058/1998) 1 §, 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentin 3 kohta sekä 5 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat 1 §, 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentin 3 kohta laissa (xxx/2013) ja 5 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 560/2009, sekä

lisätään 3 §:n 1 momenttiin uusi 1 a kohta, lakiin uusi 3 a ja 3 b § sekä 6 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §	(629/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitettuihin koulutuksiin ja tutkintoihin sekä perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitettuun lisäopetukseen.
<i>Rekisteri ja rekisterinpitäjä</i>	Opiskelijavalintarekisteriä käytetään:
Opiskelijavalintarekisteri koostuu seuraavista osarekistereistä:	3) opiskelijoiden valintaa, valintojen kehittämistä ja opintojen järjestämistä varten tarpeellisten tietojen antamiseen yliopistoille, ammattikorkeakouluille, ammatillisen ja lukiokoulutuksen järjestäjille sekä perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjille;
1) korkeakoulujen hakurekisteri;	
2) ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja muun perusopetuksen jälkeisen koulutuksen hakurekisteri;	
Opiskelijavalintarekisteriä ylläpitää Opetushallitus. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut osallistuvat rekisterinpitoon 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun sekä ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen sekä perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjät 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun osarekisterin osalta.	
2 §	3 §
<i>Käyttötarkoitus</i>	<i>Tietosisältö</i>
Opiskelijavalintarekisterin osarekistereistä käytetään:	Opiskelijavalintarekisteriin voidaan tallentaa:
2) ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteriä valittaessa opiskelijoita ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), lukiolaissa	1 a) hakijalle annettu 3 a §:ssä tarkoitettu oppijanumero;
	3 a §
	<i>Oppijanumero</i>

Jokaiselle henkilölle, jota koskevia tietoja rekisteröidään opiskelijavalintarekisteriin, annetaan yksilöivä 11 numerosta muodostettava tunnus (*oppijanumero*). Oppijanumero annetaan, kun henkilöä koskevia tietoja ensimmäisen kerran rekisteröidään opiskelijavalintarekisteriin.

Oppijanumero on pysyvä. Kullakin henkilöllä voi olla vain yksi oppijanumero. Henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin käytetään henkilötunnusta tai vastaavaa yksilöivää tunnistetietoa.

3 b §

Oppijanumeron käyttö

Oppijanumeroa voidaan käyttää henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tarkoitettuja tietoja.

5 §

Tietojen luovuttaminen

Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 3 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi on tarpeen:

- 1) yliopistoille, ammattikorkeakouluille, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille, perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjille sekä kahden tai useamman yliopiston yhteisiin rekistereihin;

6 §

Tietojen säilytysaika

Lain 3 a §:ssä tarkoitettu oppijanumero sekä ne yksilöivät tunnistetiedot, joiden perusteella oppijanumero on annettu, säilytetään kuitenkin pysyvästi.

Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammikuuta) 2014.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Oppijanumero annetaan henkilölle ja tallennetaan opiskelijavalintarekisteriin, kun henkilöstä ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen rekisteröidään tietoja opiskelijavalintarekisteriin. Oppijanumero annetaan ja oppijanumeroa koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös henkilöön, jota koskevia tietoja rekisteröidään ennen tämän lain voimaantuloa, jos tiedot koskevat opiskelijavalintaa 1 päivänä tammikuuta 2014 tai sen jälkeen alkavaan koulutukseen.

2.

Laki**perusopetuksesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään perusopetuslain (628/1998) 28 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 28 a § seuraavasti:

28 §

Koulutuspaikka

— — — — —
Hakumenettelystä lisäopetukseen voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

siitä, kun hakija on saanut tiedoksi 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen oppilasvalinnan tuloksesta.

Tässä pykälässä tarkoitetussa menettelyssä noudatetaan muutoin, mitä päätöksen antamisesta hallintolaissa säädetään.

28 a §

Päätös lisäopetuksen oppilaaksi ottamisesta

Lisäopetuksen oppilasvalinnan tuloksesta voidaan ilmoittaa hakijalle postitse kirjeellä. Ilmoitus ei ole valituskelpoinen päätös.

Jos oppilasvalinnan tuloksesta on ilmoitettu 1 momentissa tarkoitetulla kirjeellä, opetuksen järjestäjän tulee antaa oppilaaksi ottamista koskeva kirjallinen päätös muutoksenhakuohjeineen hakijan pyynnöstä. Hakijan tulee pyytää päätöksen antamista kirjallisesti tai suullisesti 30 päivän kuluessa

Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(14).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran otettaessa oppilaita 1 päivänä elokuuta 2014 tai sen jälkeen alkavaan lisäopetukseen.

3.

Laki

lukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään lukiolakiin (629/1998) uusi 19 a § seuraavasti:

19 a §

Päätös opiskelijaksi ottamisesta

Opiskelijavalinnan tuloksesta voidaan ilmoittaa hakijalle postitse kirjeellä. Ilmoitus ei ole valituskelpoinen päätös.

Jos opiskelijavalinnan tuloksesta on ilmoitettu 1 momentissa tarkoitetulla kirjeellä, koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijaksi ottamista koskeva kirjallinen päätös muutoksenhakuohjeineen hakijan pyynnöstä. Hakijan tulee pyytää päätöksen antamista kirjallisesti tai suullisesti 30 päivän

kuluessa siitä, kun hakija on saanut tiedoksi ilmoituksen opiskelijavalinnan tuloksesta.

Tässä pykälässä tarkoitetussa menettelyssä noudatetaan muutoin, mitä päätöksen antamisesta hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(14).

4.

Laki**ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin (630/1998) uusi 26 a § seuraavasti:

26 a §

Päätös opiskelijaksi ottamisesta

Opiskelijavalinnan tuloksesta voidaan ilmoittaa hakijalle postitse kirjeellä. Ilmoitus ei ole valituskelpoinen päätös.

Jos opiskelijavalinnan tuloksesta on ilmoitettu 1 momentissa tarkoitetulla kirjeellä, koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijaksi ottamista koskeva kirjallinen päätös muutoksenhakuohjeineen hakijan pyynnöstä. Hakijan tulee pyytää päätöksen antamista kirjallisesti tai suullisesti 30 päivän

kuluessa siitä, kun hakija on saanut tiedoksi ilmoituksen opiskelijavalinnan tuloksesta.

Tässä pykälässä tarkoitetussa menettelyssä noudatetaan muutoin, mitä päätöksen antamisesta hallintolaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(14).

5.

Laki

ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 11 §:ään uusi 1 a kohta seuraavasti:

11 §

*Opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia
koskeva viittaussäännös*

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta koulutuksesta annetun lain opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä:

1 a) 26 a §:n säännöksiä opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen antamisesta;

Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(14).

1.

Laki**opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja
ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain (1058/1998) 1 §, 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentin 3 kohta sekä 5 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat 1 §, 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentin 3 kohta laissa (xxx/2013) ja 5 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 560/2009, sekä

lisätään 3 §:n 1 momenttiin uusi 1 a kohta, lakiin uusi 3 a ja 3 b § sekä 6 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
1 § <i>Rekisteri ja rekisterinpitäjä</i> Opiskelijavalintarekisteri koostuu seuraavista osarekistereistä: 1) korkeakoulujen hakurekisteri; 2) ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteri. Opiskelijavalintarekisteriä ylläpitää Opetushallitus. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut osallistuvat rekisterinpitoon 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjät 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun osarekisterin osalta.	1 § <i>Rekisteri ja rekisterinpitäjä</i> Opiskelijavalintarekisteri koostuu seuraavista osarekistereistä: 1) korkeakoulujen hakurekisteri; 2) ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja muun perusopetuksen jälkeisen koulutuksen hakurekisteri; Opiskelijavalintarekisteriä ylläpitää Opetushallitus. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut osallistuvat rekisterinpitoon 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun sekä ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen sekä perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjät 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun osarekisterin osalta.
2 § <i>Käyttötarkoitus</i> Opiskelijavalintarekisterin osarekistereistä käytetään:	2 § <i>Käyttötarkoitus</i> Opiskelijavalintarekisterin osarekistereistä käytetään:

2) ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteriä valittaessa opiskelijoita ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), lukiolaissa (629/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitettuihin koulutuksiin ja tutkintoihin. Opiskelijavalintarekisteriä käytetään: 3) opiskelijoiden valintaa, valintojen kehittämistä ja opintojen järjestämistä varten tarpeellisten tietojen antamiseen yliopistoille, ammattikorkeakouluille <i>sekä</i> ammatillisen ja lukiokoulutuksen järjestäjille;	2) ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hakurekisteriä valittaessa opiskelijoita ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), lukiolaissa (629/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitettuihin koulutuksiin ja tutkintoihin <i>sekä perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitettuun lisäopetukseen.</i> Opiskelijavalintarekisteriä käytetään: 3) opiskelijoiden valintaa, valintojen kehittämistä ja opintojen järjestämistä varten tarpeellisten tietojen antamiseen yliopistoille, ammattikorkeakouluille, ammatillisen ja lukiokoulutuksen järjestäjille <i>sekä perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjille;</i>
3 § <i>Tietosisältö</i> Opiskelijavalintarekisteriin voidaan tallentaa:	3 § <i>Tietosisältö</i> Opiskelijavalintarekisteriin voidaan tallentaa: <i>1 a) hakijalle annettu 3 a §:ssä tarkoitettu oppijanumero;</i>
	3 a § <i>Oppijanumero</i> <i>Jokaiselle henkilölle, jota koskevia tietoja rekisteröidään opiskelijavalintarekisteriin, annetaan yksilöivä 11 numerosta muodostettava tunnus (oppijanumero). Oppijanumero annetaan, kun henkilöä koskevia tietoja ensimmäisen kerran rekisteröidään opiskelijavalintarekisteriin. Oppijanumero on pysyvä. Kullakin henkilöllä voi olla vain yksi oppijanumero. Henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin käytetään henkilötunnusta tai vastaavaa yksilöivää tunnistetietoa.</i>

	3 b § <i>Oppijanumeron käyttö</i> <i>Oppijanumeroa voidaan käyttää henkilön tunnistamiseen ja yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tarkoitettuja tietoja.</i>
5 § <i>Tietojen luovuttaminen</i> Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 3 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi on tarpeen: 1) yliopistoille, ammattikorkeakouluille, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille sekä kahden tai useamman yliopiston yhteisiin rekistereihin; -----	5 § <i>Tietojen luovuttaminen</i> Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 3 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi on tarpeen: 2) yliopistoille, ammattikorkeakouluille, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille, perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjille sekä kahden tai useamman yliopiston yhteisiin rekistereihin; -----
6 § <i>Tietojen säilytysaika</i> -----	6 § <i>Tietojen säilytysaika</i> ----- <i>Lain 3 a §:ssä tarkoitettu oppijanumero sekä ne yksilöivät tunnistetiedot, joiden perusteella oppijanumero on annettu, säilytetään kuitenkin pysyvästi.</i>
	----- <i>Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(14).</i> <i>Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.</i> <i>Oppijanumero annetaan henkilölle ja tallennetaan opiskelijavalintarekisteriin, kun henkilöstä ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen rekisteröidään tietoja</i>

	<i>opiskelijavalintarekisteriin. Oppijanumero annetaan ja oppijanumeroa koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös henkilöön, jota koskevia tietoja rekisteröidään ennen tämän lain voimaantuloa, jos tiedot koskevat opiskelijavalintaa 1 päivänä tammikuuta 2014 tai sen jälkeen alkavaan koulutukseen.</i>
--	---